

Debatindlæg i indstikket Avisen Danmark i Jysk Fynske Mediers dagblade, 12. september 2018
indsendt af Arne Rolighed, tidl. sundhedsminister og direktør for Kræftens Bekæmpelse, på vegne af initiativgruppen bag Seniorakademiet Rude Strand 2018

Tal ordentligt – opfør dig ordentligt!

Her kommer et ord, som alt for ofte er blevet brugt – selv om det er både urimelig og uforskammet:

Ældrebyrden!

Et ord, der på en nedladende måde reducerer en stor del af befolkningen til et investeringsobjekt, som er slået fejl. Til en byrde, som andre må slæbe på.

For det første er det forkert. Den store gruppe af ældre borgere udgør ikke et minus. Tværtimod kan man med god ret hævde, at de tæller som et stort plus – nemlig samfundets samlede opsparing af viden, erfaring og indsigt.

For der andet er det at tale om bestemte mennesker som en samfundsbyrde slet og ret skamløst og udtryk for mangel på respekt.

Desværre er det ikke et enestående tilfælde. Den offentlige debat er fyldt med forråelse. De sociale medier har gjort det lettere at komme med nedsættende og fordømmende udgydelser. Det er hurtigt og simpelt at svine andre til. Vi ser ikke modtagerens reaktion. Heller ikke når der på kynisk vis sendes sexvideoer af kammerater og tidligere kærestes.

På de sociale medier finder vi udtryk som "Husk storskraldet" under et billede af tre mørkhudede personer. Det er blevet normalt at nedgøre eller tale respektløst om hinanden. Det gælder også i den politiske debat, i medierne og i erhvervslivet. Når ord og sprog gentages tilstrækkelig længe, er der ikke langt til handling.

Tidligere i historien var det en kulturbærende værdi at blive budt velkommen. Som gæst fik man det bedste, huset kunne præstere. I dag risikerer migranter at blive mødt med en spytklat. Og omvendt: Etnisk danske piger kaldes ludere af nytillflyttere. Bankfolk udråbes som banditter, offentligt ansatte og deres familier trues på livet.

Det er, som om vi har mistet det sprog, der udtrykker ordentlighed og dannelse. Det vil sige et sprog, der er i stand til at bære menneskelige erfaringer og er åbent for, at ikke alt i tilværelsen kan måles, vejes og beherskes. Hvordan vi taler til hinanden, har afgørende betydning for menneskers trivsel. Sproget er det mest magtfulde middel, vi overhovedet har. Vi må værne om vores sprog, så det udtrykker empati, før det udtrykker nedladenhed eller foragt.

"Tal ordentligt!" – kunne man have lyst til at sige. "Og opfør dig ordentligt!", kunne man tilføje. Eller som filosofen Immanuel Kant formulerede det, bør vi "hver især handle, som om vi gik foran

med et godt eksempel, en rettesnor, en ledetråd, et forbillede, for alle andre. Vi skal altid handle således, at det ville være godt, hvis alle handlede således”.

Men hvem vil i dagens Danmark gå foran som et godt eksempel? Det vil måske seniorerne – den udkældte ”ældrebyrde” – som med et langt livs erfaringer i rygsækken ved, at vi når længst, hvis vi omgås hinanden med respekt, empati og redelighed. Og at vi hver især har ansvar for både os selv som det ordentlige menneske og for det ordentlige samfund.

Danskerne lever længere, og seniorgruppen bliver derfor større. Historisk har vi aldrig haft så mange ”frie” senior-år til rådighed, når vi forlader arbejdsmarkedet. For nogle kan det blive en udfordring, at der måske ligger 25 års seniorliv forude – for hvordan bruger de tiden og deres kompetencer, så både de selv og andre får glæde af det?

Det spørgsmål kan landets ældrehøjskoler hjælpe med at drøfte. 20.000 tager hvert år på korte højskolekurser. På Rude Strand Højskole er vi i samarbejde med Aarhus kommune på vej med kurser, som skal hjælpe med overgangen fra arbejdsliv til seniorliv. Fællesskabet på et højskoleophold – med inspirerende foredrag, diskussioner og fællessang - skaber kammeratskab, netværk, venner og til tider også romantik og kærlighed. Der er rum og tid til refleksion, og en ny livskurs stikkes måske ud.

En sådan kurs kan f.eks. pege frem mod deltagelse i frivillige initiativer med værdier som dannelse, uegennyttighed, tillid, respekt, ordentlighed, bæredygtighed og værdighed. Det er kernepunkter i den nordiske model, som har skabt velfærdssamfundet med lighed, demokrati, personlig frihed og lav korruption.

Højskolerne spillede en væsentlig rolle, da modellen blev udviklet med folkeoplysning og almen dannelse som vigtige elementer. Og der er brug for, at højskolerne igen går aktivt ind i debatten i disse år, hvor globalisering, klimakriser og folkevandringer udfordrer den virkelighed, vi kender. Internationale økonomer fra OECD-landene skriver i Årsrapporten for 2017, at de nordiske lande stadig er verdens rigeste, trykkest og sikreste lande. Sådan skal det gerne fortsætte - i ordentlighed og gensidig respekt, som giver plads for samtale og diskussion, men ikke for spytklatter, tilsvininger og forråelse.

Der findes ingen ældrebyrde.

Derimod findes der tusindvis af engagerede, oplyste og erfarne seniorer, som er klar til at stille sig til rådighed for fællesskabet. Gerne som frivillige og som aktive, selvstændige og selvtænkende medborgere i et samfund, hvor vi også lytter til dem, vi er uenige med.

Og hvor vi ikke måler et menneske på dets nytteværdi.

Seniorakademiet Rude Strand 2018

Seniorakademiet Rude Strand 2018 er et non-profit initiativ, der har til formål at fremme seniorrelevante emner overvejende af almen, kulturel eller samfundsrelevant karakter. Bag akademiet står ud over Arne Rolighed, fhv. direktør i Skandinavisk Film Kompagni Jørgen Koldbæk, tidl. højskoleforstandere Eva Marie Bach og Aage Augustinus og højskoleforstanderne Helle Bak Holvad og Carsten Holvad, Rude Strand Højskole.

Seniorakademiet arrangerer den 15. september en konference på Rude Strand Højskole i Østjylland. Her sættes der nyt lys på folkeoplysning, demokrati, fællesskab og dannelse for aldersgruppen 60+. Temaet er Højskole og Seniorliv.